

מכתב הרה"ג הרה"ח ר' יוסף אברהם הלוי העלער שליט"א
חבר בית דין צדק דק"ק קראון הייטס
וראש כולל אברכים שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע
בקשר להשקו"ט בנדון "מיהו משיח צדקנו" הנשמע לאחרונה בריש כל חוצות

המכתב נכתב בשנת תשנ"ה ומתפרסם עכשיו ברשותו ובעידודו של הרב העלער

יוסף אברהם הלוי העלער

ב"ה, בין המצרים ה'תשנ"ה

כבוד ידידי האברך החשוב וכו', חבר הכולל... בורו פארק,

אחרי הברכה ודשה"ט באה"ר,

במענה לשאלתך אודות עניני אמונה בביאת המשיח הנשמעים לאחרונה בריש כל חוצות צדדים לכאן ולכאן וכו'.

הנה לפני שנדבר על עצם הענין אקדים איזה הקדמות חשובות ביותר:

(א) ידוע ומפורסם עד כמה יש לזהר מאד מאד מכל נדבד מחלוקת ח"ו, עד קצה האחרון, ובפרט מחלוקת "לשם שמים" אשר עלי' כותב אדה"ז (אג"ק עמ' פ) "אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים הרחמן יצילנו ממנה".

וביותר כשהענין קשור עם רבי כתוב בשם הבעש"ט (דגל מחנה אפרים פ' מצורע ופ' שופטים) שהלעו"ז של רבי הוא רי"ב (דוגמת ענ"ג ונג"ע) [והוא שם קליפה המשכחת הלימוד ושולטת במקום רב"י, ר"ש אוסטרפוליר מובא בפני דוד להחיד"א פ' בהעלותך] ולפעמים מתלבשת ברי"ב לש"ש כאילו לשם כבודו או מילוי רצונו וכו' של הרבי אבל האמת הוא להיפך שרי"ב ורב"י סתראי נינהו והם שני הפכים ממש כי ע"י רי"ב מתרחקין מרב"י רח"ל (וכן אצל משה רבינו הסיבה שלא נכנס לא"י ישראל הי' מצד מי מריבה).

ואפילו אם צודק במאה אחוז (הגם שזה בלתי שכיח במחלוקת שצד אחד יהי' צודק לגמרי והשני כלל וכלל לא) וכונתו לגמרי לש"ש בלי שום פני' כלל וכלל... (עי' שו"ת נוב"י יו"ד מה"ק סוף סי' א: דבזמנינו לא שכיח מחלוקת לשם שמים, והשטן מרקד... מ"מ ע"פ רובא דרובא אין זו עדיין סיבה מספקת לריב כי יוצא שכרו בהפסדו, דכלל גדול שלהיות צודק (זיין גירעכט) עדיין אינו מצדיק מחלוקת.

ולכן תחילה וראשית כל עלינו להתרחק ממחלוקת דהיינו להיות שב ואל תעשה ככל האפשר וסייג לחכמה שתיקה, כי ע"פ רובא דרובא מי שמגלה דעתו בפומבי וברעש ותוקף (בין בדיבור בין בדפוס) או מי שמוחה נגד גילוי דעתו (בדיבור או בדפוס) שניהם כאחד הם מחזיקים במחלוקת ועלינו לקיים, בענין זה, ישב בדד וידום.

ב) ופוק חזי בשו"ע אדה"ז (או"ח סי' נ"ו, ס"ב) וז"ל: "יש לענות אותו (אמן) יהא שמ"י רבא) בקול רם שקול זה שובר כל המקטריגים, ומבטלי כל גזירות קשות, ומ"מ לא יתן קולות גדולות שלא יתלוצצו עליו בני אדם ויגרום להם חטא" עכ"ל. הרי דאף בענין שצ"ל דוקא בקול רם אשר בזה תלוי ביטול כל המקטריגים וכל גזירות קשות, מ"מ אסור לעשותו באופן שיתלוצצו עליו, ואף שהמתלוצץ חוטא הווא, והרי מפורש בתחילת השו"ע או"ח שאל יתבייש מפני ב"א המלעיגים עליו, מ"מ כל מה דאפשר צריך להשתדל שלא יבא לידי כך שאנשים יתלוצצו ממנו כי יגרום להם חטא ויצא שכרו בהפסדו (גם בנוגע לביטול הגזירות).

וגדולה מזו מבואר במשניות (פרה פ"ג מ"ג) שה"ל עושין כמה הידורים בהכנת הפרה אדומה שתה"ל בתכלית הטהרה, ואמר שם ר' יוסי בנוגע לאחד ההידורים, "אל תתנו מקום לצדוקים לרדות" ופי' הרע"ב: "למשול בנו בדברי צחוק והיתול" (שה"ל צוחקין מהנהגה זו) הרי דאף בצדוקים שה"ל כופרים גמורים בכל תושבע"פ יש ליזהר שלא לתת להם מקום לרדות בדברי צחוק והתול וכש"כ וק"ו שיש ליזהר מאד שיהודים כשרים הנמצאים בקירוב או בריחוק מקום לא יבואו לידי ליצנות, ועגמ"נ וריב ומחלוקת רח"ל.

ג) ועכשיו אבא לעצם שאלתך בתחילת המכתב:

ידוע שכמעט על כל גמ' וגמ', ישנה סתירה מגמ' אחרת, וע"ז באו רוב פירושי התוס' לתרץ סתירות אלו, וכ"ה בנוגע לריבוי הלכות בשו"ע שהט"ז הש"ך והמ"א וכו' מתרצים הסתירות וזולתם לא מצינו ידיו ורגליו אפילו בשמעתתא אחת בגמ' ופוסקים. וכ"ה הוא גם בנוגע למאמרי הזוה"ק וכתבי האריז"ל אשר ישנם ע"ז כו"כ חיבורים, והקו"א שבסוף ספר התניא כל ענינו הוא "פלפול ועיון עמוק על מאמרי זהר וע"ז ופע"ח שנראים כסותרים זא"ז וברוח מבינתו מיישבם כל דיבור על אופניו" (לשון בני הגאון המחבר בהסכמה על ספר התניא). ובלעדי ספרים אלו לא ירים איש את ידיו ורגליו.

והנה בנוגע לחלק התורה בענין ביאת המשיח וכו' בתנ"ך ובחז"ל, ושאר סה"ק, כתב הרמב"ם (הל' מלכים פי"ב ה"ב) "וכל אלו הדברים וכיו"ב לא ידע אדם איך יהי' עד שיהי' שזברים סתומים הם אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו אלא לפי הכרע הפוסקים לפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו".

הרי לך דפרשה זו סתומה היא ותישאר סתומה עד ביאת הגואל, כי נגד כל פסוק או מאמר חז"ל או כתבי האריז"ל ומאמרי דא"ח ושיחות וכו', ישנם כו"כ סתירות ממקומות אחרים (מלבד שעצם המאמר או הפסוק וכו' אינו מובן האם הוא כפשוטו או משל ורמז וכו' וכו' כמש"כ הרמב"ם בה"א שם) ואין לנו ע"ז לא תוס' ולא ש"ך וט"ז ומ"א וכיו"ב שיבארו, ויבררו, ויפרשו הענינים, ולכן אין להכריע ולהכריח שום דבר משום מקום (ועד כמה מזור הדבר שאנשים שלא יסמכו על עצמם בהלכה פשוטה בשו"ע או"ח, נעשו פתאום לפוסקי הדור בענינים אלו).

ד) ועוד ועיקר הרי הרמב"ם מסיים שם: "ולעולם לא יתעסק כו', ולא יאריך כו', בענינים אלו וכיו"ב ולא ישימם עיקר שאין מביאים לא לידי יראה ולא לידי אהבה".

ולכאן צ"ב הרי חייבים ללמוד כל התורה כולה כמבואר בהל' ת"ת והרי גם פסוקים ומאמרי חז"ל אלו בכלל תורה הם, וכן כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (כמו כתבי האריז"ל, מאמרים ושיחות רבוה"ק וכל הסה"ק) הכל ניתן למשה מסיני, ולמה לא יהא חייב לייגע את עצמו ולהשתדל להבינם עד כמה שידו מגעת, מצד חיוב מצות ת"ת, ואיך שייך לומר על חלק מהתורה שאינו מביא לידי אהבה ויראה.

וי"ל דכל דבר תלוי איך שלומדים אותו (וכמש"כ בספר יושר דברי אמת ששמע מרבו הרה"ק ר' מיכל מזלוטשוב ז"ל "שמעודו כל מה שרואה בספר אין לפניו הפרש או גמרא או קבלה אינו רואה שום דבר אחר זולת איך לעבוד את השי"ת" עכ"ל) דחלק ההלכה שבתורה צריך ללמוד כדי לדעת את המעשה אשר יעשה בכל פרטי ודקדוקי, אבל חלק ההגדה והמדרש עיקרם הוא לקחת מהם אהבה ויראה וכל הקשור לזה, וכ"ה גם בנוגע לעניני משיח וגאולה העתידה, עיקר הלימוד צ"ל בכדי להתחזק באמונה וציפי' לביאת המשיח ולהכין את עצמו ע"י תורה ועבודה וכו' מתוך בטחון ושמחה וכו' אבל לא לברר פרטי הדברים האם יהי באופן כך או כך כי מה נפק"מ האם משיח יהי משה רבינו (הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון) או דוד המלך (דוד מלך ישראל חי וקיים) או נשמת שניהם ביחד (כדאיתא בכמה מקומות) או באופן אחר שאינו ידוע ומושג לנו כלל וכלל, וכי יתוסף לו עי"ז אהבה ויראה, העיקר שלע"ל לאחזר תחה"מ וכו' יהי לנו האבות ומשה ואהרן עמהם ודוד המלך וכו' עם התנאים ואמוראים וכו' ורבוה"ק עם כל הצדיקים ונלמד תורתו של משיח והכל יהי בתכלית הטוב והשלימות בלי שום חסרון ולא ישאר שום קושיא ותמיל, ולמאי נפ"מ לדעת עכשיו בדיוק ובפרטיות באיזה צורה ואופן יהי'.

והיינו דכתב הרמב"ם "שלא יתעסק בדברי ההגדות ולא יאריך במדרשות האמורים בענינים אלו ולא ישימם עיקר" פי' בירור פרטי הדברים האם באופן כך או כך, שלא עי"ז ניתנו לנו (לע"ע) הפסוקים ומאמרי חז"ל וכתבי האריז"ל וכל הסה"ק ומאמרי דא"ח ושיחות קודש של רבוה"ק, המדברים בענין משיח וגאולה, אלא רק על עניני אהבה ויראה שבהם.

ה) ע"כ ידידי כלך לך מלהתערב ומלהביע דעה בכל השקו"ט, כי ישנם מספיק דברים בקו התורה ובקו העבודה אשר לכו"ע מביאין לידי אהבה ויראה, וכן בגמ"ח להרבות בענינים אשר לכ"ע מקרבין את ישראל לאביהן שבשמים ומביאין לידי אהבת ישראל, כידוע שאהבת חינום תבטל את שנאת חינום שהיא היא עדיין סיבת הגלות בעוה"ר.

ובזה אסיים בברכה מרובה ובידידות נאמנה

יוסף אברהם הלוי העלער

ג. ב. ידעתי גם ידעתי שבוודאי ובוודאי יהי' כאלה שיחלקו על כל דברי מתחילתם ועד סופם ועל כל פרט ופרט יהי' להם כו"כ פירוכות וכו'. אבל אין כוונתי במכתבי הזו לשכנע אף אחד (וכ"ש לנצחו בוויכוח) אלא שכתבתי רק אליך בלבד היות שרצית לדעת דעתי בזה, ע"פ אמיתית תוה"ק תורת אמת, אשר דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום, לכן כתבתי לך הנלע"ד בזה, ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, והבוחר יבחר.